

Hrad Bezděz

Kraj: Liberecký

GPS souřadnice: 50.539041N, 14.719891E

Okres: Česká Lípa

Adresa URL: www.hrad-bezdez.eu

Hrad Bezděz se nachází na kopci Velký Bezděz (603 m) v Dokeské pahorkatině, nad vsí Bezděz, v blízkosti Máchova jezera, asi 6 km jihovýchodně od města Doksy.

Královský hrad Bezděz založil v roce 1264 král železný a zlatý Přemysl Otakar II. Výstavba hradu proběhla mezi léty 1265–1278. Roku 1279 zde byl uvězněn jeho syn Václav II. s matkou královnou Kunhutou. Od roku 1627 byl hrad v majetku Valdštejnů. Klášter montserratských benediktýnů zde byl zřízen v roce 1661, zrušen byl reformou císaře Josefa II. roku 1785. V letech 1831–1836 se zde inspiroval k dílu Máj básník Karel Hynek Mácha.

Konkrétní slohová orientace mistrů, kteří budovali Bezděz, byla - jak napovídá především velkolepá kaple - nejspíše hessenská. Stavební huť vytvořila na svou dobu opravdu nedobytný hrad a sídlo s vysokou uměleckou hodnotou.

Hrad, který měl být důstojným místem pobytu našich králů, se stal krátce po Přemyslově smrti (26. srpna 1278) v bitvě u Suchých Krut na Moravském poli vězením jeho sedmiletého syna Václava a ovdovělé královny Kunhuty. Počátkem 14. století se hrad dostává do zástavního držení okolní šlechty. Hynek Berka z Dubé s královským vědomím založil směrem na východ novou osadu nazvanou Nový Bezděz, na kterou v r. 1337 přenesl všechna městská práva. Tato osada byla později přejmenována na Bělou pod Bezdězem.

Do přímé správy panovníkovy se hrad vrátil po nástupu Karla IV. na královský trůn. Český král a římský císař Karel IV. se snažil získat všechnen zastavený majetek zpět, a dát zemi pevný zákoník tzv. Maiestas Carolina. V tomto zákoníku bylo ustanoveno, že královský majetek už nikdy nesmí být zastavován a mezi výslovně jmenovanými byl také Bezděz. Karel IV. rád pobýval na hradě Bezdězu a v r. 1366 se svým purkrabím Oldřichem Tistou z Libštejna založil Velký rybník, který byl později na počest K. H. Máchy přejmenován na Máchovo jezero.

V husitských válkách se hrad stal nejmocnější oporou katolické církve na severu Čech. Jeho nedobytnosti bylo důvěřováno natolik, že sem byly převezeny z Prahy Zemské desky a značný církevní, a světský majetek.

Rod z Michalovic držel hrad do roku 1468. Během dalších 120 let se na hradě vystřídala řada zástavních držitelů.

V roce 1588 rozhodl císař Rudolf II. bezdězskou zástavu zrušit a hrad odprodat poslednímu zástavnímu držiteli Janu z Vartenberka. Po jeho smrti získal hrad - i s rukou vdovy Václav z Dubé a Lipé. Ten se stal jedním z vůdců stavovského povstání a po prohrané bitvě na Bílé Hoře r. 1620 utekl do ciziny se „zimním králem“ Fridrichem Falckým. Hrad byl zkonfiskován a později lacino prodán tehdejšímu císařskému generalisimu Albrechtu z Valdštejna.

Krátce před převzetím hradu Valdštejnem byl Bezděz poprvé dobyt a vypálen. Přes značné poškození se rozhodl Valdštejn zbudovat z hradu barokní pevnost. Od svého úmyslu však ustoupil a v r. 1627

sem přivedl mnichy řádu sv. Augustina, aby hrad přestavěli na opevněný klášter, který by v případě potřeby mohl se svým vojskem použít. Mniši si však zde počínali příliš liknavě, a proto je Valdštejn po 9 letech převedl zpět do Bělé pod Bezdězem. Z vděčnosti za záchranu života v jeho velké bitvě u Lützenu přislíbil Bezděz španělskému řádu montserratských Benediktinů.

Před skončením třicetileté války byl hrad na čas obsazen Švédy. Po podepsání Vestfálského míru r. 1648 dlouhý čas nebylo v těchto končinách bezpečno, proto sem první kolonie mnichů přicházejí až v r. 1661, aby si opravili kapli, královský a purkrabský palác. V r. 1666 si sem mniši přivezli kopii černé Madony montserracké, která byla vyhlašována za zázračnou. Desetitisíce poutníků, kteří přicházeli každoročně se svou modlitbou za Madonou Montserrackou doprovázelo i 15 kapliček postavených od úpatí po samý vrchol hory. Tyto kapličky dala postavit hraběnka Anna z Valdštejna r. 1686. Byly vyzdobeny nejprve malbami a později dřevorezby s výjevy ukřižování Krista - Křížová cesta. Dnes jsou tyto dřevorezby umístěny v ambitu muzea v České Lípě.

Majetek, který si mniši za uplynulé století nahromadili, vzal za své roku 1778. Při boji pruského oddílu, který si mniši na svou ochranu zavolali proti rakouskému vojsku, byl klášterní poklad odhalen a Prušáky odvezen.

Nedlouho po tom byl r. 1785 císařem Josefem II. klášter zrušen. Jeho vybavení bylo z části převezeno do Emauz a okolních kostelů, a z části o čtyři roky později se stavebním materiálem v dražbě rozprodáno. Budovy pak rychle chátraly o což se zasloužili hledači pokladů.

Počátkem 19. století se hrad stává zříceninou. Na své oblíbě neztrácí ani v období romantismu, kdy se zříceniny staly zvláště vyhledávanými. S Bezdězem souvisí působení našeho největšího romantického básníka K. H. Máchy, který chodil ke svým přátelům do Doks.

Postupnou devastaci však historie hradu nekončí. Tradice poutí trvala i v 19. století. Na hrad nepřicházeli lidé jen z náboženských pohnutek, ale přicházeli i lidé, kteří toužili poznat skvost středověké hradní architektury jako dokument slavnější české historie.

Bezděz se stává vyhledávaným turistickým místem a to přimělo Valdštejny k nejrůznějším opravám. V roce 1932 hrad získává od posledního majitele JUDr. Karla Arnošta z Valdštejna a Vartenberka Klub československých turistů.

Jejich počínání přerušila 2. světová válka, kdy toto území i s hradem připadlo do tzv. Sudet. Po válce v roce 1953 převzala Bezděz Státní památková péče.

Prohlídka hradu volná, bez průvodce, s tištěným průvodcem. Prohlídkový okruh zahrnuje hradní kapli, královský palác, velkou věž, purkrabský palác a manské paláce na II. nádvoří. Unikátní raně gotická kapele s dvojítm ochozem je tvořena dvěma poli křížových kleneb. Jedinečné výhledy díky ochozu na Velké věži.

Informace o návštěvní době zde.

Ceny vstupného zde.

Zdroj textu: www.npu.cz – Národní památkový ústav

